

Brüssel, 7. detsember 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0414(COD)

15338/1/22
REV 1

SOC 654
EMPL 453
MI 875
DATAPROTECT 338
CODEC 1859

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV platvormitöö tingimuste parandamise kohta – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas 9. detsembril 2021 direktiivi ettepaneku platvormitöö tingimuste parandamise kohta¹. Ettepanekuga soovitakse:

- 1) parandada platvormitööd tegevate isikute töötingimusi, hõlbustades nende tööalase staatuse õiget kindlaksmääramist ümberlükatava õigusliku eelduse abil (II peatükk);

¹ ST 14450/21.

- 2) parandada platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kaitset, parandades automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisel läbipaistvust, õiglust ja vastutust (III peatükk);
- 3) parandada platvormitöö läbipaistvust (IV peatükk) ning kehtestada teatavad õiguskaitsevahendid ja täitemeetmed (V peatükk).

Vastavalt asjakohastele õiguslikele alustele, st ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 2 punktile b koostoimes artikli 153 lõike 1 punktiga b ja artikli 16 lõikega 2, võtab nõukogu otsused vastu kvalifitseeritud häälteenamusega seadusandliku tavamenetluse kohaselt.

Euroopa Parlament ei ole oma esimese lugemise seisukohta veel esitanud. Euroopa Parlamendi praeguses ajakavas on ette nähtud, et tööhõive- ja sotsiaalkomisjon kiidab raportööri raporti heaks 12. detsembril 2022 ning seejärel kiidetakse see heaks jaanuari täiskogu istungil.

Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse vastu täiskogu istungil 23. märtsil 2022².

Regioonide Komitee võttis oma arvamuse vastu täiskogu istungil 30. juunil 2022³.

Euroopa Andmekaitseinspektor esitas oma ametlikud märkused 2. veebruaril 2022⁴.

² ST 11378/22.

³ ST 11328/22.

⁴ ST 5966/22.

II. TŠEHHI EESISTUMISE AJAL TOIMUNUD ARUTELUD

Nõukogu eesistujariigi Tšehhi töö tugines Sloveenia ja Prantsusmaa eesistumise ajal tehtud edusammudele, mis on ära toodud käesoleva aasta juunis tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogule esitatud eduaruandes⁵.

Eesistujariik Tšehhi korraldas ettepaneku läbivaatamiseks viis sotsiaalküsimuste tööühma koosolekut. Liikmesriikide mureküsimusi võeti arvesse viies järjestikuses eesistujariigi kompromisstekstis⁶. COREPER vaatas tekstid läbi 23. ja 30. novembril ning 7. detsembril 2022.

Intensiivses töös keskenduti delegatsioonide tõstatatud erinevate mureküsimuste jaoks kompromisslahenduste leidmisele, et saavutada tekstis õige tasakaal ja tagada valdava enamuse liikmesriikide toetus. Üldiselt järgis eesistujariik järgmist lähenemisviisi.

- 1) Tuginedes eesistujariik Prantsusmaa tehtud tööle seoses kahe õigusliku alusega, määratles eesistujariik Tšehhi isikulise kohaldamisala ja selgitas seda kogu tekstis, eristades kahte isikute kategooriat. Esimene kategooria puudutab töösuhtes olevaid isikuid, *st* platvormitöötajaid, ning seda reguleeritakse ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punktiga b ja artikli 153 lõike 2 punktiga b. Teine kategooria, *st* platvormitööd tegevad isikud, hõlmab nii töösuhtes olevaid isikuid kui ka füüsilisest isikust ettevõtjaid ning seda reguleeritakse ELi toimimise lepingu artikliga 16.

⁵ ST 9227/1/22.

⁶ ST 11593/22, 13303/22, 13830/22, 14514/22 ja 14990/22.

- 2) Olles täielikult teadlik õigusliku eelduse kesksest rollist ettepanekus, püüdis eesistujariik leida tasakaalu, et lahendada nende liikmesriikide mured, kes kartsid, et liiga paljud tegelikud füüsilisest isikust ettevõtjad satuvad õigusliku eelduse alla, ning säilitada selle eelduse funktsioon fiktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate õige klassifitseerimise lihtsustamisel.

Sotsiaalküsimuste töörühmas arutatud peamised küsimused on kokku võetud dokumendis 14514/22 ja COREPERis 23. novembril 2022 arutatud peamised küsimused on esitatud dokumendis 14990/22.

III. EESISTUJARIIGI KOMPROMISSTEKST

Eesistujariik on veendunud, et lisas esitatud tekst kujutab endast tasakaalustatud vastust liikmesriikide erinevatele taotlustele ning esindab delegatsioonidevahelist raskuskeset. Tekst on suures osas kooskõlas 30. novembril COREPERile dokumendis 14990/22 esitatud tekstiga. Käesolev REV sisaldab väiksemaid muudatusi, mis lisati pärast 7. detsembril 2022 toimunud COREPERi koosolekut. Uus tekst REVis on märgitud ***paksus kaldkirjas***, väljajäetud tekst on märgitud nurksulgudega [...].

Peamised muudatused võrreldes komisjoni ettepanekuga on esitatud allpool.

I peatükk. Kohaldamisala ja eesmärk

Järgides Prantsusmaa eesistumise ajal valitud teed, et teha selget vahet kahe õigusliku aluse vahel, püüdis eesistujariik Tšehhi täiendavalt eristada sätteid, mis on seotud *platvormitöötajate* töötingimuste parandamisega (põhineb ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 2 punktil b – töötingimused) ja sätteid, mis on seotud nii töötajate kui ka füüsilisest isikust ettevõtjate, st *platvormitööd tegevate isikute* isikuandmete kaitse parandamisega (põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 16).

Eesistujariik kujundas täiendavalt direktiivi kohaldamisala, lisades digitaalse tööplatvormi määratlusse täiendava kriteeriumi, et hõlmata ainult neid platvorme, mis osutavad oma teenuseid automaatsete seire- või otsustussüsteemide abil. Eesmärk on jätta kohaldamisalast välja need ettevõtjad, peamiselt mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes kasutavad oma äritegevuses ainult väga tavalisi elektroonilisi vahendeid, näiteks veebisaiti.

Selleks et võtta arvesse delegatsioonide esitatud asjaolu, et mõned digitaalsed tööplatvormid püüavad vältida siseriiklike õigusaktide ja jurisdiktsiooni kohaldamist, värvates isikuid, kes teevad platvormitööd vahendajate kaudu, lisas eesistujariik sätte vahendajate kohta. Võttes arvesse alltöövõtu ja vahendamise eri vorme koos digitaalsete tööplatvormide paindlikkusega muutuva regulatiivse keskkonnaga kohanemisel, kohustab see säte liikmesriike tagama samal tasemel kaitse ka vahendamise puhul, jättes asjakohaste meetmete valiku liikmesriikide otsustada. Need võivad vajaduse korral hõlmata ühise vastutuse süsteemide loomist.

II peatükk. Õiguslik eeldus

Vastuseks delegatsioonide üleskutsele selgitada, kuidas õiguslik eeldus ja selle ümberlükkamine toimib, struktureeris eesistujariik ümber II peatüki, säilitades samal ajal enamiku komisjoni esialgsest tekstist. Uues tekstis sätestatakse artiklis 4 õigusliku eelduse kohaldamise materiaalsed tingimused, artiklis 4a menetluslikud aspektid, sealhulgas eelduse ümberlükkamine, ning artiklis 4b liikmesriikide võetavad toetusmeetmed.

Eelduse kohaldamise kriteeriumid

Õigusliku eelduse materiaalsete tingimuste osas järgis eesistujariik delegatsioonide üleskutset muuta kriteeriumid selgemaks ja hõlpsamini kohaldatavaks. Seetõttu tehti neisse mõned väikesed tekstimuudatused ning artikli 4 endise kriteeriumi d avatud loetelus sisalduvad erinevad elemendid jagati kolmeks eraldi kriteeriumiks, suurendades seega kriteeriumide arvu viielt seitsmele. Sellest tulenevalt muudeti nende kriteeriumide arvu, mis peavad olema täidetud eelduse kohaldamiseks, kahelt kolmele.

Täiendavalt selgitati (tõstes selle teksti põhjendusest 25 regulatiivosasse), et platvormi ei loeta kriteeriumile vastavaks, kui see tegutseb üksnes juriidilise kohustuse, sealhulgas kollektiivlepingutest tuleneva kohustuse täitmise nimel.

Eelduse kohaldamine ja selle ümberlükkamine

Eeldust kohaldatakse kõigis asjakohastes menetlustes, kus on kaalul tööalane staatus.

Menetlustes, kus kohaldatakse õiguslikku eeldust, peaks olema võimalik ümberlükkamine, lähtudes töösuhte määratlusest kehtivates liikmesriigi õigusaktides, kollektiivlepingutes ja tavades, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat.

Kuigi eeldust kohaldatakse võimalikult laialt, võetakse direktiivis arvesse, et menetluse liigid ja mõiste „töötaja“ määratlus on erinevates õigusvaldkondades erinev. Õiguslikku eeldust ei kohaldata maksu-, kriminaal- ja sotsiaalmenetluste suhtes, kui liikmesriigid ei ole ette näinud teisiti. Samal ajal ei takista direktiiv liikmesriike laiendamast eelduse kohaldamise alusel tehtud ümberliigitamisotsuse õiguslikke tagajärgi mis tahes muule õigusvaldkonnale ja muudele menetlustele.

Täitevasutuste kaalutusõigus

Selleks et vältida tarbetut halduskoormust ja ülekoormust, mis hoiaks täitevasutused eemale oma muude ülesannete täitmisest, on täitevasutustel kaalutusõigus, kas kohaldada õiguslikku eeldust, kui on täidetud topeltingimus, et nad tegutsevad oma ametist lähtuvalt ja on ilmne, et ümberlükkamine oleks edukas.

Kuigi õigusliku eelduse kohaldamisel põhineva otsuse mõju ei tohiks kohtu- või apellatsioonimenetluse algatamisega edasi lükata, pidi eesistujariik võtma arvesse, et säte, mis välistab edasikaebemenetlustes peatava toime, kujutaks endast tugevat sekkumist siseriiklikku menetlusõigusesse ja tekitaks selle rakendamisel märkimisväärsed raskusi. Seetõttu on artikli 4a lõiget 5 muudetud, andes liikmesriikidele kaalutlusõiguse.

III peatükk. Automaatsed seire- või otsustussüsteemid

Ettepaneku teine oluline element on platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kaitse, kui digitaalne tööplatvorm kasutab automaatseid seire- või otsustussüsteeme. Automaatsete seiresüsteemide ja automaatsete otsustussüsteemide määratlus on esitatud artiklis 2.

Artikleid 6–8, milles sätestatakse platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kaitse normid, on ühtlustatud ja nende struktuuri on parandatud. Sel eesmärgil muutis eesistujariik eelkõige endist artikli 6 lõiget 5 ja tõstis selle ettepoole uueks artikliks 5a. Säte on nüüd lihtsam ja keelab teatavat liiki isikuandmete töötlemise automaatse seire- või otsustussüsteemi abil. Seega nähakse sellega ette isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatust kõrgem kaitsetase. Artiklites 6–8 on sätestatud normid, mida kohaldatakse lisaks isikuandmete kaitse üldmäärusele. Automaatse seire või automaatse otsuste tegemise inimkontrolli tagavate isikute volitusi ja kaitset on parandatud, andes neile õiguse automaatsed otsused tühistada ja kaitstes neid halva kohtlemise eest oma ülesannete täitmisel.

Lisaks on tööohutuse ja tervishoiuga seotud sätted viidud endisest artikli 7 lõikest 2 üle uude artiklisse 8a, milles käsitletakse nüüd käesoleva direktiivi seost direktiiviga 89/391/EMÜ töötajate tööohutuse ja tervishoiu parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta.

Suhe määrusega (EL) 2019/1150 veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate kohta (artikli 8 lõikes 5) ja direktiiviga 2002/14/EÜ töötajate teavitamise ja nõustamise kohta seoses automaatsete seire- või otsustussüsteemidega (artiklis 9) on muudetud lihtsamaks ja selgemaks.

IV peatükk. Platvormitöö läbipaistvus

Platvormitöö läbipaistvust käsitlevas peatükis selgitatakse, kuidas platvormi uus kohustus deklareerida platvormi heaks tehtud töö liikmesriigile, kus tööd tehakse, on seotud juba kehtivate liidu õigusest tulenevate kohustustega. Lisaks on digitaalsed tööplatvormid kohustatud teavitama riiklikke ametiasutusi vahendajatest, kellega nad töötavad.

KOKKUVÕTE

Nõukogu kutsutakse üles leppima käesoleva dokumendi lisas esitatud kompromissteksti suhtes kokku üldises lähenemisviisis ning volitama eesistujariiki alustama selle eelnõu üle läbirääkimisi Euroopa Parlamendi esindajatega.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

platvormitöö tingimuste parandamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 153 lõike 2 punkti b koostoimes artikli 153 lõike 1 punktiga b, ja artikli 16 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁷,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁸,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

⁷ ELT C , , lk .

⁸ ELT C , , lk .

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 3 on liidu eesmärk muu hulgas edendada oma rahvaste hüvangu ning taotleda Euroopa kestlikku arengut, mis põhineb kõrge konkurentsivõimega sotsiaalsel turumajandusel, et saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne progress.
- (2) Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 31 on sätestatud, et igal töötajal on õigus töötingimustele, mis on tema tervise, ohutuse ja väärikuse kohased. Harta artiklis 27 on sätestatud töötajate õigus olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud. Harta artikli 8 kohaselt on igaühel õigus oma isikuandmete kaitsele. Harta artiklis 16 tunnustatakse ettevõtlusvabadust.
- (3) 17. novembril 2017 Göteborgis välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste samba⁹ 5. põhimõtte on sätestatud, et olenemata töösuhte liigist ja kestusest on töötajatel õigus õiglasele ja võrdsel kohtlemisele seoses töötingimustega ning juurdepääsuga sotsiaalkaitsele ja koolitusele, et tööandjatele tuleb kooskõlas õigusaktide ja kollektiivlepingutega tagada vajalik paindlikkus kiireks kohanemiseks majanduskeskkonnas toimuvate muutustega, et tuleb edendada uuenduslikke töövorme, millega tagatakse kvaliteetsed töötingimused, soodustada ettevõtlust ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist ning hõlbustada tööalast liikuvust, ning tuleb hoiduda töösuhetest, mille tulemuseks on ebakindlad töötingimused, sealhulgas keelatakse ebatüüpiliste lepingute kuritarvitamine. 2021. aasta mais Portos toimunud sotsiaaltippkohtumisel avaldati heameelt sotsiaalõiguste samba juurde kuuluva tegevuskava üle¹⁰.

⁹ Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10).

¹⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“, COM(2021) 102 final, 4.3.2021.

- (4) Digipööre muudab töömaailma, parandab tootlikkust ja suurendab paindlikkust, kuid kätkeb endas ka tööalaseid ja töötingimustega seotud riske. Algoritmipõhised tehnoloogiad, sealhulgas automaatsed seire- või otsustussüsteemid, on loonud digitaalsete tööplatvormide tekkeks ja kasvuks sobivad tingimused.
- (5) Platvormitööd teevad üksikisikud, kasutades selleks digitaristut, mis kuulub oma klientidele teenust pakkuvatele digitaalsetele tööplatvormidele. Digitaalsed tööplatvormid võivad algoritmide abil sõltuvalt oma ärimudelist teostada suuremat või väiksemat kontrolli tööülesannete täitmise, töötasu suuruse ning platvormi klientide ja platvormitööd tegevate isikute vaheliste suhete üle. Platvormitööd saab teha kas üksnes veebis elektrooniliste vahendite kaudu („veebipõhine platvormitöö“) või hübriidvormis, mille puhul omavahel kombineeritakse veebis toimuv teabevahetus ja sellele järgnev tegevus füüsilises maailmas („kohapealne platvormitöö“). Paljud olemasolevad digitaalsed tööplatvormid on rahvusvahelised ettevõtjad, kes tegutsevad oma ärimudeleid kasutades mitmes liikmesriigis või piiriülevalt.

- (6) Platvormitöö võib pakkuda võimalust lihtsamalt tööturule pääseda, teenida kõrvaltegevuse kaudu lisaissetulekut või oma tööaega mõnevõrra paindlikumalt kasutada. Samal ajal *areneb platvormitöö kiiresti, mille tulemuseks on uued ärimudelid ja töövormid, mis mõnikord kalduvad kõrvale olemasolevatest paradigmatelt. Selliseid uuendusi on näiteks liidu konkurentsioiguse valdkonnas, kus komisjon on vastu võtnud suunised liidu konkurentsioiguse kohaldamise kohta füüsilistest isikutest ettevõtjate töötingimusi käsitlevate kollektiivlepingute suhtes. Seetõttu on oluline toetada seda protsessi piisavate kaitsemeetmetega platvormitööd tegevate isikute jaoks, olenemata lepingulise suhte laadist, vältides diskrimineerimist ja edendades uusi võimalusi. Eelkõige* võib platvormitöö [...] hägustada töösuhte ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise piire ning tööandjate ja töötajate kohustusi. Töölase staatuse vale liigitamine mõjutab asjaomaseid isikuid, kuna see võib piirata juurdepääsu kehtivatele tööalastele õigustele. Samuti loob see ebavõrdsed tingimused selliste ettevõtjate jaoks, kes oma töötajaid õigesti liigitavad, ning mõjutab liikmesriikide töösuhete süsteeme, nende maksubaasi, sotsiaalkaitse süsteemide katvust ja jätkusuutlikkust. Kuigi kõnealused probleemid puudutavad lisaks platvormitööle ka muid valdkondi, on need platvormimajanduse puhul eriti teravad ja pakilised.

- (7) Mitme liikmesriigi kohtulahendid osutavad sellele, et teatavat laadi platvormitöö puhul liigitatakse tööalast staatust ikka veel valesti, eelkõige sektorites, kus digitaalsetel tööplatvormidel on töötasu ja tööülesannete täitmise üle teatav kontroll. Ehkki digitaalsed tööplatvormid liigitavad nende kaudu töötavad isikud paljudel juhtudel füüsilisest isikust ettevõtjateks või nn sõltumatuteks töövõtjateks, on paljud kohtud leidnud, et tegelikult juhivad ja kontrollivad neid isikuid platvormid, kaasates neid sageli oma põhitegevusse ja määrates ühepoolset kindlaks tasu suuruse. Seepärast liigitasid asjaomased kohtud väidetavad füüsilisest isikust ettevõtjad ümber platvormitöötajateks.
- (8) Algoritmidel põhinevad automaatsed seire- või otsustussüsteemid võtavad üha sagedamini üle funktsioone, mida tavaliselt täidavad ettevõtte juhid, näiteks ülesannete määramine, juhiste andmine, tehtud töö hindamine, stiimulite pakkumine või sanktsioonide kehtestamine. Digitaalsed tööplatvormid kasutavad selliseid algoritmilisi süsteeme kui standardset viisi, mille abil platvormitööd oma taristu kaudu korraldada ja juhtida. Platvormitööd tegevatel isikutel, kelle suhtes sellist algoritmipõhist juhtimist kohaldatakse, puudub sageli teave selle kohta, kuidas algoritmid toimivad, milliseid isikuandmeid kasutatakse ja kuidas nende käitumine mõjutab automatiseeritud süsteemide tehtavaid otsuseid. Ka töötajate esindajatel ja tööinspeksioonidel puudub sellele teabele juurdepääs. Lisaks ei tea platvormitööd tegevad isikud sageli põhjuseid, miks automatiseeritud süsteemid oma otsuseid teevad või toetavad, samuti puudub neil võimalus kasutada kontaktisikut, et selliste otsuste üle arutleda või neid vaidlustada.
- (9) Mitmes liikmesriigis või piiriüleselt tegutsevate platvormide puhul puudub sageli selgus, kus platvormitööd tehakse ja kes seda teeb. Samuti on riiklikel ametiasutustel keeruline juurde pääseda sellistele digitaalsete tööplatvormidega seotud andmetele nagu platvormitööd tegevate isikute arv, nende tööalane staatus ja töötingimused. See muudab kohaldatavate normide täitmise tagamise keerukamaks.

- (10) Õigusaktides on kindlaks määratud miinimumnõuded, mida kohaldatakse töötingimuste ja töötajate õiguste suhtes kogu liidus. Nende õigusaktide hulka kuuluvad eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta,¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse kohta,¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/104/EÜ renditöö kohta¹³ ning muud konkreetsed õigusaktid, mis käsitlevad muu hulgas selliseid aspekte nagu töotervishoid ja tööohutus, rasedad töötajad, töö- ja eraelu tasakaal, tähtajaline töö, osaaajatöö ja töötajate lähetamine.
- (11) Nõukogu soovitus 2019/C 387/01,¹⁴ milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele, soovitatakse liikmesriikidel võtta meetmeid, et sotsiaalkaitsekavade ametlik ja tõhus katvus, piisavus ja läbipaistvus kehtiks kõigile töötajatele ja oleks tagatud füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes.
- (12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679¹⁵ (edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“) tagatakse füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel ning nähakse eelkõige ette teatavad õigused ja kohustused ning kaitsemeetmed seoses isikuandmete seadusliku, õiglase ja läbipaistva töötlemisega, sealhulgas automatiseeritud üksikotsuste tegemise korral.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus (ELT L 186, 11.7.2019, lk 105).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT L 299, 18.11.2003, lk 9).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/104/EÜ renditöö kohta (ELT L 327, 5.12.2008, lk 9).

¹⁴ Nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitus 2019/C 387/01, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele (ELT C 387, 15.11.2019, lk 1).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

- (12a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/1150¹⁶ käsitletakse õigluse ja läbipaistvuse edendamist selliste ärikasutajate jaoks, kes tarbivad digiplatvormide pakutavaid veebipõhiseid vahendusteenuseid. [Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku võtta vastu täiendavad õigusaktid, et kehtestada ühtlustatud normid tehisintellektisüsteemide pakkujatele ja kasutajatele]¹⁷.
- (12b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses, on kehtestatud üldraamistik, mis sätestab miinimumnõuded liidu ettevõtete või üksuste töötajate õigusele teavitamisele ja nõustamisele.
- (13) Kuigi kehtivad liidu õigusaktid sisaldavad teatavaid üldisi kaitsemeetmeid, tuleks platvormitööga seotud probleemide lahendamiseks ette näha täiendavad erimeetmed. Selleks et platvormitöö arengut asjakohaselt ja kestlikult piiritleda, peab liit kehtestama miinimumnõuded, mis aitaksid platvormitöö probleemidele lahendused leida. Tuleks kehtestada meetmed, mis hõlbustavad platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse korrektset kindlaksmääramist liidus, ning suurendada platvormitöö läbipaistvust, sealhulgas piiriülestes olukordades. Lisaks tuleks platvormitööd tegevatele isikutele anda teatavad õigused, et edendada algoritmilise juhtimise läbipaistvust, õiglust ja vastutust. Seda tehes tuleks seada eesmärgiks parandada õiguskindlust ja luua võrdsed tingimused digitaalsetele tööplatvormidele ja veebivälistele teenuseosutajatele ning toetada liidus digitaalsete tööplatvormide kestlikku kasvu.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks (ELT L 186, 11.7.2019, lk 57).

¹⁷ [COM(2021) 206 final, 21.4.2021.]

- (14) Komisjon on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 154 korraldanud sotsiaalpartneritega kaheetapilise konsulteerimise platvormitöö tingimuste parandamiseks. Sotsiaalpartnerid ei jõudnud nende küsimuste üle läbirääkimiste alustamises kokkuleppele. Siiski on oluline võtta selles valdkonnas liidu tasandil meetmeid, et viia praegune õigusraamistik kooskõlla platvormitöö arenguga.
- (15) Komisjon pidas ulatuslikke arutelusid ka asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas digitaalsete tööplatvormide, platvormitööd tegevate isikute ühenduste, akadeemiliste ringkondade, liikmesriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide ekspertide ning kodanikuühiskonna esindajatega.
- (15a) Käesoleva direktiivi eesmärk on parandada platvormitöötajate töötingimusi ja kaitsta nende isikuandmeid seeläbi, et reguleeritakse algoritmilise juhtimise kasutamist platvormitöö kontekstis. Mõlema eesmärgi poole püüeldakse üheaegselt ning kuigi mõlemad eesmärgid tugevdavad üksteist vastastikku ja on lahutamatult seotud, ei ole kumbki teisejärguline. Seoses ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punktiga b sätestatakse käesolevas direktiivis normid, mille eesmärk on toetada platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse korrektset kindlaksmääramist ja suurendada platvormitöö läbipaistvust, sealhulgas piiriülestes olukordades. Seoses ELi toimimise lepingu artikliga 16 luuakse käesoleva direktiiviga raamistik platvormitööd tegevate füüsiliste isikute kaitse parandamiseks seoses nende isikuandmete töötlemisega, suurendades platvormitöö asjakohaste algoritmiliste juhtimismenetluste läbipaistvust, õiglust ja vastutust.

- (16) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada liidus platvormitööd tegevate isikute suhtes, sõltumata nende tööalasest staatusest.
- (17) Käesoleva direktiiviga tuleks kehtestada kohustuslikud normid, mida tuleks kohaldada kõigi digitaalsete tööplatvormide suhtes, olenemata nende asukohast ja muudel juhtudel kohaldatavast õigusest, tingimusel et platvormitöö, mida asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu korraldatakse, toimub liidus.
- (18) Digitaalsed tööplatvormid erinevad teistest veebiplatvormidest selle poolest, et nad kasutavad automaatseid seire- või otsustussüsteeme, et korraldada tööd, mida üksikisikud teevad asjaomase tööplatvormi pakutava teenuse saaja ühe- või mitmekordse taotluse korral. Automaatsete seire- ja otsustussüsteemidega kogutakse platvormitööd tegevate isikute isikuandmeid ning tehakse või toetatakse töötingimusi mõjutavaid otsuseid. Üksikisikute tehtava töö korraldamine eeldab vähemalt seda, et olulist rolli mängib nõutava teenuse nõudluse kokkusobitamine tööjõu pakkumisega üksikisiku poolt, kellel on digitaalse tööplatvormiga lepinguline suhe ja kes on valmis täitma konkreetset ülesannet. See võib hõlmata ka muid toiminguid, näiteks maksete töötlemist. Digitaalse tööplatvormina ei tohiks käsitada sellised veebiplatvorme, mis ei tegele üksikisikute töö korraldamisega, vaid pakuvad teenuseosutajatele üksnes vahendeid lõppkasutajani jõudmiseks, näiteks reklaamivad pakkumisi või teenusetaotlusi või koondavad ja annavad teavet olemasolevate teenuseosutajate kohta konkreetses piirkonnas, kuid ei osale muul viisil. Digitaalse tööplatvormi määratlust ei tohiks kohaldada selliste teenuste osutajate suhtes, kelle peamine eesmärk on varade kasutamine või jagamine, näiteks lühiajalise majutuse pakkumine või kaupade või teenuste edasimüümine, ega nende suhtes, kes korraldavad vabatahtlike tegevust. Digitaalse tööplatvormi määratlus peaks hõlmama vaid selliste teenuste osutajaid, mille puhul üksikisiku tehtava töö (näiteks inimeste või kaupade vedu või koristamine) korraldamine on tegevuse vajalik ja oluline osa, mitte üksnes vähemtähtis ja toetav komponent.

- (18a) Mõnel juhul ei ole platvormitööd tegevatel isikutel digitaalse tööplatvormiga otsest lepingulist suhet, vaid neil on see vahendajaga, kelle kaudu nad teevad platvormitööd digitaalse tööplatvormi kaudu. Sellise platvormitöö korraldamise viisi **tulemuseks on sageli suur hulk erinevaid ja keerulisi kolmepoolseid suhteid ning** digitaalse tööplatvormi ja vahendajate platvormitööga seotud vastutusalad on tihti ebaselged. Vahendajate kaudu platvormitööd tegevad isikud puutuvad kokku samasuguste tööalase staatuse väärast liigitamise ja automaatsete seire- või otsustussüsteemidega seotud ohtudega nagu isikud, kes teevad platvormitööd otse digitaalse tööplatvormi jaoks. Seepärast peaksid liikmesriigid **kehtestama asjakohased meetmed, sealhulgas vajaduse korral ühise vastutuse süsteemid,** tagamaks et käesoleva direktiivi kohaselt on neil samal tasemel kaitse kui platvormitööd tegevatel isikutel, kellel on otsene lepinguline suhe digitaalse tööplatvormiga.
- (19) Selleks et võidelda platvormitöös fiktiivsete füüsilisest isikust ettevõtjate kasutamise vastu ja muuta tööalase staatuse õige kindlaksmääramine hõlpsamaks, peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohased menetlused, et vältida platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse valesti liigitamist ja selle probleemiga tegeleda. Nende menetluste eesmärk peaks olema välja selgitada, kas töötajal on töösuhe, mis on määratletud liikmesriikides kehtivates õigusaktides, kollektiivlepingutes või tavades, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, ning tagada, et see oleks täielikult kooskõlas töötajate suhtes kohaldatavate liidu õigusaktidega, liikmesriikide tööalaste õigusaktidega ja kollektiivlepingutega. Kui töötajale on liikmesriigi tasandil kohaldatava määratluse alusel õigesti antud füüsilisest isikust ettevõtja staatus või vahepealne tööalane staatus, tuleks tema suhtes kohaldada asjaomasest staatusest tulenevaid õigusi ja kohustusi.

- (20) Euroopa Kohus on oma praktikas kehtestanud töötaja staatuse kindlaksmääramise kriteeriumid¹⁸. Käesoleva direktiivi rakendamisel tuleks võtta arvesse kõnealuste kriteeriumide tõlgendamist Euroopa Kohtu poolt. Füüsilisest isikust ettevõtja staatuse kuritarvitamine kas riigisisese või piiriülestes olukordades on üks valesti deklareeritud töö vorme, mida sageli seostatakse deklareerimata tööga. Fiktiivse füüsilisest isikust ettevõtjaga on tegemist juhul, kui isik on deklareeritud füüsilisest isikust ettevõtjana, kuigi tema tegevuse puhul on täidetud töösuhte omased kriteeriumid. Euroopa Kohus on otsustanud,¹⁹ et isiku liigitamine füüsilisest isikust ettevõtjana siseriiklike õigusaktide kohaselt ei ole takistuseks isiku liigitamisel töötajana liidu õiguse tähenduses, kui tema sõltumatus on vaid tinglik ja selle taga on töösuhe.

¹⁸ Euroopa Kohtu otsused: 3. juuli 1986, Deborah Lawrie-Blum vs. Land Baden-Württemberg, C-66/85, ECLI:EU:C:1986:284; 14. oktoober 2010, Union Syndicale Solidaires Isère vs. Premier ministre jt, C-428/09, ECLI:EU:C:2010:612; 4. detsember 2014, FNV Kunsten Informatie en Media vs. Staat der Nederlanden, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411; 9. juuli 2015, Ender Balkandya vs. Kiesel Abbruch- und Recycling Technik GmbH, C-229/14, ECLI:EU:C:2015:455; 17. november 2016, Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH vs. Ruhrlandklinik gGmbH, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883; 16. juuli 2020, UX vs. Governo della Repubblica italiana, C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572; ning Euroopa Kohtu 22. aprilli 2020. aasta määrus B vs. Yodel Delivery Network Ltd, C-692/19, ECLI:EU:C:2020:288.

¹⁹ Euroopa Kohtu otsused: 13. jaanuar 2004, Debra Allonby vs. Accrington & Rossendale College, Education Lecturing Services, trading as Protocol Professional and Secretary of State for Education and Employment, C-256/01, ECLI:EU:C:2004:18; 11. november 2010, Dita Danosa vs. LKB Līzings SIA, C-232/09, ECLI:EU:C:2010:674, ja 4. detsember 2014, FNV Kunsten Informatie en Media vs. Staat der Nederlanden, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411.

- (21) Faktiliste asjaolude ülimuslikkuse põhimõte, mis tähendab, et töösuhte olemasolu kindlakstegemisel tuleks juhinduda peamiselt tegeliku töötegemisega seotud asjaoludest, sealhulgas töötasust, mitte sellest, kuidas pooled töösuhet kirjeldavad, ning mis on kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 2006. aasta soovitusega töösuhete kohta (nr 198), on eriti asjakohane platvormitöö puhul, kus lepingutingimused määrab sageli kindlaks üks pool.
- (22) Kui töösuhte olemasolu on faktide põhjal kindlaks tehtud, tuleks selgelt kindlaks määrata tööandjana tegutsev pool, kes peaks täitma kõiki tema rollist tulenevaid kohustusi.
- (23) Tööalase staatuse õige kindlaksmääramise tagamine ei tohiks takistada platvormitööd tegevate tegelike füüsilisest isikute ettevõtjate tingimuste parandamist. Kui digitaalne tööplatvorm otsustab – kas üksnes vabatahtlikkuse alusel või kokkuleppel asjaomaste isikutega – maksta selle platvormi kaudu töötavatele füüsilisest isikust ettevõtjatele sotsiaalkaitse, õnnetusjuhtumikindlustuse või muude kindlustusvormide, koolitusmeetmete või samalaadsete hüvitiste eest, ei tohiks neid hüvitisi iseenesest käsitada määravate teguritena, mis näitavad töösuhte olemasolu.
- (24) Juhtimine ja kontroll või seadusest tulenev alluvussuhe omavad töösuhte määratlemisel olulist rolli nii liikmesriikides kui ka Euroopa Kohtu praktikas. Kui digitaalsed tööplatvormid kontrollivad tööülesannete täitmist, käituvad nad nagu tööandjad töösuhte puhul. Seetõttu tuleks selliseid lepingulisi suhteid pidada õiguslikule eeldusele tuginedes töösuhteks platvormi ja selle kaudu platvormitööd tegeva isiku vahel. Selle tulemusena peaks digitaalne tööplatvorm kohtlema platvormitööd tegevaid isikut töötajana, kellel on kõik selle staatusega kooskõlas olevad õigused ja kohustused, nagu on sätestatud asjakohastes liidu õigusaktides, liikmesriigi õigusaktides, kollektiivlepingutes ja tavades, välja arvatud juhul, kui digitaalne tööplatvorm lükkab eelduse edukalt ümber.

- (25) Selleks et õiguslik eeldus hakkaks toimima ja hõlbustaks töötajate õiguste kaitsmist, tuleks direktiivi lisada kriteeriumid, mis näitavad, et digitaalne tööplatvorm kontrollib tööülesannete täitmist ja et platvormitööd tegev isik on tõenäoliselt töösuhtes. Need kriteeriumid peaksid lähtuma liidu ja liikmesriikide kohtupraktikast. Kriteeriumid peaksid sisaldama konkreetseid elemente, mis näitavad, et digitaalne tööplatvorm määrab kindlaks tasu ülempiiri või selle vahemiku, nõuab välimuse või käitumisega seotud eeskirjade järgimist, annab juhiseid selle kohta, kuidas tööd teha, [...] piirab vabadust valida tööaega või töölt puudumise aega, võtta vastu ülesandeid või nende täitmisest keelduda või kasutada alltöövõtjaid või asendajaid või takistab platvormitööd tegeval isikul arendada ärikontakte potentsiaalsete klientidega, kehtestades selleks muu hulgas mitmeid tingimusi või sanktsioonide süsteemi. ***Kriteeriumid peaksid hõlmama ka konkreetseid elemente, mis näitavad, et digitaalne tööplatvorm jälgib tähelepanelikult töö tegemist, kontrollides põhjalikult ka platvormitööd tegevate isikute töö tulemuste kvaliteeti. See hõlmab töötulemuste või töö edenemise jälgimist või korrapärast hindamist, mida saab teha ka elektrooniliste vahendite abil, nagu kaamera jälgimine, asukoha jälgimine, klahvivajutuste loendamine või kuvatõmmiste tegemine või muude arvutite või nutitelefonide funktsioonide kasutamine. Järelevalve ei hõlma seevastu järgmist: elektrooniliste vahendite kasutamine platvormitööd tegeva isiku ja teenusesaaja kokkuviiamiseks, teenusesaajate või platvormitööd tegeva isiku palumine, et nad kinnitaksid ülesande edukat täitmist, et maksta tasu, või klientidele teenuse kohta hinnangu või hinde andmise võimaldamine, teekonna või kättetoimetamise viisi kohta pelgalt soovitude andmine või kliendile või platvormitööd tegevale isikule võimaluse andmine teatada tekkinud probleemidest, eelkõige ohutusega seotud probleemidest.*** Samal ajal ei tohiks need kriteeriumid hõlmata olukordi, kus platvormitööd tegevad isikud on tegelikud füüsilisest isikust ettevõtjad. Tegelikud füüsilisest isikust ettevõtjad vastutavad oma klientide puhul ise selle eest, kuidas nad oma tööd teevad ja missugune on nende väljundite kvaliteet. Üheks tegeliku füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise tunnuseks tuleb lugeda õigust vabalt valida oma töö- või eemaloleku aega, keelduda ülesannetest, kasutada alltöövõtjaid või asendajaid või töötada mõne kolmanda isiku heaks.

- (25a) Liikmesriigid peaksid kooskõlas oma riiklike õigus- ja kohtusüsteemidega looma tugimeetmete raamistiku, et tagada õigusliku eelduse tõhus rakendamine. Selleks et kõnealune eeldus praktikas tõhusalt toimiks, peaks selle kohaldamiseks olema alati täidetud kolm kriteeriumi, mis osutavad sellele, et platvormitööd tegevat isikut peetakse töösuhtes olevaks. Nende kriteeriumide eesmärk on pakkuda kergesti mõistetavaid viiteid töösuhte tõenäolisele olemasolule ja seega hõlbustada platvormitööd tegeva isiku juurdepääsu asjaomastele, töösuhte olemasolust tulenevatele õigustele õigusliku eelduse alusel.
- (25b) Vaatamata sellele, et õigusliku eelduse tõhusa kohaldamise kahjustamise ohu minimeerimine on väga oluline, ei tohiks kriteeriumi, mida digitaalne tööplatvorm täidab üksnes liidu õiguse, liikmesriigi õiguse või kollektiivlepingute nõuetele vastavuse tõttu, eelkõige seoses teenusesaajate tervise ja ohutusega, käsitada selliselt, et õigusliku eelduse kriteeriumid on käesoleva direktiivi tähenduses täidetud.
- (25c) Selleks et tagada juurdepääs töötajate suhtes kohaldatavale liidu õigusele, tuleks õiguslikku eeldust kohaldada kõigis asjaomastes haldus- või kohtumenetlustes, kui kaalul on platvormitööd tegeva isiku tööalane staatus. ***Kuigi käesoleva direktiiviga ei panda liikmesriikidele kohustust kohaldada õiguslikku eeldust maksu-, kriminaal- ja sotsiaalkindlustusmenetlustes***, ei tohiks ükski käesoleva direktiivi säte takistada liikmesriike ***siseriikliku õiguse kohaselt*** kohaldamast seda eeldust ***kõnealustes*** või muudes haldus- või kohtumenetlustes ega tunnustamast nende menetluste tulemusi, milles eeldust on kohaldatud, et anda ümberliigitatud töötajatele õigused muude õigusvaldkondade alusel.

(26) [...]

(27) [...]

(28) Platvormitööd tegeva isiku ja digitaalse tööplatvormi vaheline suhe ei pruugi vastata töösuhete nõuetele, mis on kooskõlas asjaomases liikmesriigis kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade kohase määratlusega, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, isegi kui kriteeriumid näitavad, et platvormitööd tegev isik on tõenäoliselt töösuhtes. Kohtu- või haldusmenetluses, kus kohaldatakse õiguslikku eeldust, peaksid liikmesriigid tagama õigusliku eelduse ümberlükkamise võimaluse, tõendades eespool nimetatud määratluse alusel, et kõnealune suhe ei ole töösuhe. Digitaalsel tööplatvormidel on täielik ülevaade kõigist faktilistest asjaoludest, mis määravad suhte õigusliku olemuse, eelkõige algoritmidest, mille kaudu nad oma tegevust juhivad. Seega peaks neil lasuma tõendamiskohustus, kui nad väidavad, et kõnealune lepinguline suhe ei ole töösuhe. Lisaks, kui platvormitööd tegev isik, kelle suhtes eeldust kohaldatakse, püüab õiguslikku eeldust ümber lükata, tuleks digitaalselt tööplatvormilt nõuda, et ta seda isikut abistaks ja esitaks eelkõige kogu asjaomase isikuga seotud asjakohase teabe, mis on platvormi valduses. Eelduse edukas ümberlükkamine kohtu- või haldusmenetluse käigus ei tohiks välistada selle eelduse kohaldamist hilisemates kohtumenetlustes või kaebuste esitamisel, kooskõlas riigisisese menetlusõigusega.

- (28a) Kuigi õiguslikku eeldust tuleks kohaldada menetluste suhtes, mille on algatanud platvormitööd tegev isik, kui kaalul on tema tööalane staatus, peaks asutustel, kes vastutavad omal algatusel asjakohaste õigusaktide järgimise kontrollimise või jõustamise eest, nagu tööinspektsioonid, olema õigus seda eeldust mitte kohaldada, kui on ilmne, et eeldus lükatakse edukalt ümber. Oluline on riiklik raamistik kohtuvaidluste vähendamiseks ja õiguskindluse suurendamiseks.
- (28b) Liikmesriigid peaksid suutma tagada, et kohtu- või haldusmenetlusel, mille digitaalsed tööplatvormid on algatanud selleks, et vaidlustada õigus- või haldusasutuse otsus, mis on tehtud õigusliku eelduse kohaldamise alusel, ei ole asjaomasele otsusele peatavat mõju.
- (28c) Õiguskindluse huvides ei tohiks kõnealusel õiguslikul eeldusel olla enne käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäeva tagasiulatuvat õiguslikku mõju, mistõttu tuleks seda kohaldada üksnes sellest kuupäevast algava ajavahemiku suhtes, kaasa arvatud selliste lepinguliste suhete puhul, mis on sõlmitud enne seda kuupäeva või mis on selleks kuupäevaks veel lõpetamata. Seetõttu tuleks nõudeid, mis on seotud töösuhete võimaliku olemasoluga enne nimetatud kuupäeva, ning sellest tulenevaid õigusi ja kohustusi, mida kohaldatakse kuni asjaomase kuupäevani, hinnata üksnes enne käesoleva direktiivi kuupäeva kehtinud siseriikliku ja liidu õiguse alusel.
- (28d) Õigusliku eelduse tõhus rakendamine asjakohaste meetmete abil, nagu üldsuse teavitamine, suuniste väljatöötamine ning tõhusate kontrollide ja inspekteerimise läbiviimine on oluline, et tagada kõigi asjaosaliste jaoks õiguskindlus ja läbipaistvus. Kõnealuste meetmete kohaldamisel tuleks vältida tegelike füüsilisest isikust ettevõtjate ümberliigitamist ja tuleks arvesse võtta idufirmade eriolukorda, et toetada ettevõtluspotentsiaali ja digitaalsete tööplatvormide kestliku kasvu tingimusi liidus.

(29) Platvormitöö kontekstis tehakse platvormitööd tegevate isikute suhtes sageli otsuseid, mis langetatakse automaatsete seire- või otsustussüsteemide abil või nende toel. Platvormitööd tegevatel isikutelt ei saada alati vabatahtlikku nõusolekut isikuandmete töötlemiseks, sest platvormitööd mittesüsteemiliselt tegevatel isikutel ei ole tavaliselt vaba valik või õigus nõusolekust keelduda või see tagasi võtta, ilma et see kahjustaks nende lepingulist suhet, kuigi selline nõusolek ei ole platvormitöö tegemiseks vajalik, ning platvormitööd tegeva isiku ja automaatseid seire- või otsustussüsteeme haldava digitaalse tööplatvormi vahel valitseb ebavõrdsus. Kuigi määrusega (EL) 2016/679 on kehtestatud üldine raamistik füüsiliste isikute kaitseks isikuandmete töötlemisel, on vaja kehtestada konkreetsete õigusnormid, milles käsitletakse automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisel isikuandmete töötlemisega seotud konkreetseid probleeme platvormitöö kontekstis. Eelkõige ei tohiks digitaalsed tööplatvormid töödelda platvormitööd tegeva isiku emotsionaalset või psühholoogilist seisundit käsitlevaid isikuandmeid, töödelda nende eravestlustega seotud isikuandmeid ega koguda isikuandmeid ajal, mil platvormitööd tegev isik platvormitööd ei paku ega tee. Seepärast tuleks käesolevas direktiivis sisalduvaid isikuandmete kaitsega seotud mõisteid käsitada vastavalt määruses (EL) 2016/679 sätestatud määratlustele.

(30) [...]

(31) [...]

- (32) Ilma et see mõjutaks määrusest (EL) 2016/679 tulenevaid õigusi ja kohustusi, nähakse käesoleva direktiiviga ette täiendavad kaitsemeetmed seoses automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisega platvormitöö kontekstis. Digitaalsete tööplatvormide suhtes tuleks kohaldada läbipaistvuskohustusi seoses automaatsete seire- või otsustussüsteemidega, mida kasutatakse andmete kogumiseks, töötulemuste jälgimiseks või hindamiseks elektrooniliste vahendite abil; ning automaatsete otsustussüsteemidega, mida kasutatakse selliste otsuste tegemiseks või toetamiseks, mis mõjutavad märkimisväärselt platvormitööd tegevate isikute töötingimusi, sealhulgas nende juurdepääsu tööülesannetele, nende töötasu, tervist ja ohutust, tööaega, edutamist ja lepingulist staatust, sealhulgas nende konto piiramist, peatamist või sulgemist. Lisaks määruses (EL) 2016/679 sätestatule tuleks teavet selliste süsteemide kohta esitada ka juhul, kui otsuste tegemine ei põhine üksnes andmete automaattöötlusel, tingimusel et neid otsuseid toetavad automatiseeritud süsteemid. Samuti tuleks täpsustada, millist teavet platvormitööd tegevatele isikutele selliste automatiseeritud süsteemide kohta tuleks esitada ning millises vormis ja millal seda tuleks teha. Teavet automaatsete seire- või otsustussüsteemide kohta tuleks anda ka platvormitööd tegevate isikute esindajatele ja riiklikele tööinspektsioonidele, et nad saaksid oma ülesandeid täita.
- (33) Selline teavitamiskohustus ei tähenda, et digitaalsed tööplatvormid avalikustaksid üksikasjalikku teavet oma automaatsete seire- või otsustussüsteemide, sealhulgas algoritmide toimimise kohta, või muud üksikasjalikku teavet, mis sisaldab ärisaladusi või on kaitstud intellektuaalomandi õigustega. Siiski ei tohiks nende kaalutluste tulemus olla see, et käesoleva direktiiviga nõutava teabe andmisest keeldutakse.

(34) [...]

(35) Digitaalsed tööplatvormid kasutavad platvormitööd tegevate isikute haldamisel laialdaselt automaatseid seire- või otsustussüsteeme. Elektrooniline järelevalve võib olla sekkuv ning selliste süsteemide tehtud või toetatud otsused, näiteks need, mis on seotud ülesannete määramise pakkumisega, töötasu, nende ohutuse ja tervise, tööaja, koolitusele juurdepääsu, edutamise või staatusega organisatsioonis ja lepingulise staatusega, mõjutavad otseselt platvormitööd tegevaid isikuid, kellel ei pruugi olla otsest kontakti inimjuhi või juhendajaga. Seepärast peaksid digitaalsed tööplatvormid kontrollima ja korrapäraselt hindama automaatsete seire- või otsustussüsteemide tehtud või toetatud üksikotsuste mõju töötingimustele. Digitaalsed tööplatvormid peaksid tagama selleks piisavad inimressursid. Isikutel, kellele digitaalne tööplatvorm on teinud ülesandeks kontrolli läbiviimise, peaks olema selle ülesande täitmiseks vajalik pädevus, väljaõpe ja volitus ning eelkõige õigus tühistada automaatseid otsuseid. Neid tuleks ülesannete täitmisel kaitsta ametist vabastamise, distsiplinaarmeetmete või muu ebasoodsa kohtlemise eest. Lisaks määruse (EL) 2016/679 artiklist 22 tulenevatele kohustustele on käesoleva direktiivi artikli 7 lõigetes 1 ja 3 sätestatud eraldi kohustused, mida kohaldatakse platvormitöö suhtes.

- (36) Vastavalt määruse (EL) 2016/679 artikli 22 lõikele 3 peavad vastutavad töötlejad rakendama sobivaid meetmeid, et kaitsta andmesubjektide õigusi ja vabadusi ning õigustatud huve juhul, kui nende kohta tehakse otsuseid, mis põhinevad üksnes andmete automaattöötlusel. Selle sättega nõutakse, et andmesubjektile peab olema tagatud vähemalt õigus otsesele isiklikule kontaktile vastutava töötlejaga, väljendada oma seisukohta ja vaidlustada otsus.
- (37) Käesoleva direktiiviga nähakse lisaks määruses 2016/679 sätestatule ette täiendavad normid platvormitöö algoritmilise juhtimise kontekstis. Platvormitööd tegevatel isikutel peaks olema õigus saada digitaalselt tööplatvormilt selgitus automaatsete süsteemide tehtud või toetatud sellise otsuse, otsuse puudumise või otsusekogumi kohta, mis neid oluliselt mõjutab. Selleks peaks digitaalne tööplatvorm võimaldama neil arutada ja selgitada otsuseni viinud fakte, asjaolusid ja põhjusi digitaalse tööplatvormi määratud kontaktisikuga. Lisaks, kui digitaalne tööplatvorm piirab, peatab või lõpetab platvormitööd tegeva isiku konto, keeldub sellele isikule tehtud töö eest tasu maksmisest või mõjutab tema lepingulist staatust, peaks digitaalne tööplatvorm esitama platvormitööd tegevale isikule selle otsuse kirjaliku põhjenduse, kuna sellistel otsustel on tõenäoliselt eriti märkimisväärne negatiivne mõju platvormitööd tegevatele isikutele, eelkõige nende võimalikule sissetulekule. Kui saadud selgitused või põhjendused on ebapiisavad või kui platvormitööd tegevad isikud leiavad, et nende õigusi on rikutud mis tahes otsusega, mis neid märkimisväärselt mõjutab, peaks neil lisaks olema õigus taotleda digitaalselt tööplatvormilt otsuse läbivaatamist ja põhjendatud vastuse saamist põhjendamatu viivitusega. Kui selliste otsustega rikutakse nende isikute õigusi, näiteks töötajate õigusi, õigust mittediskrimineerimisele või nende isikuandmete kaitsele, peaks digitaalne tööplatvorm sellised otsused põhjendamatu viivitusega parandama või, kui see ei ole võimalik, hüvitama tekitatud kahju ja võtma vajalikud meetmed, et vältida sarnaste otsuste tegemist tulevikus.

- (38) Nõukogu direktiiviga 89/391/EMÜ²⁰ on kehtestatud töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavad meetmed, sealhulgas tööandjate kohustus minimeerida riske ja hinnata töötervishoiu ja tööohutusega seotud riske. Kuna automaatsetel seire- või otsustussüsteemidel võib olla märkimisväärne mõju platvormitöötajate füüsilisele ja vaimsele tervisele, peaksid digitaalsed tööplatvormid neid riske hindama ja välja selgitama, kas süsteemide kaitsemeetmed on nende riskidega tegelemiseks asjakohased, ning võtma asjakohaseid ennetus- ja kaitsemeetmeid. Nad peaksid vältima seda, et selliste süsteemide kasutamine avaldaks töötajatele põhjendamatu survet või seaks ohtu nende tervise. Nende sätete tõhususe suurendamiseks peaks digitaalne tööplatvorm tegema oma riskihindamise ja leevendusmeetmete hindamise kättesaadavaks platvormitöötajatele, nende esindajatele ja pädevatele asutustele.
- (39) Kuna digitaalsete tööplatvormide poolt automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutuselevõtmisel või nende kasutamises tehtavatel olulistel muudatustel on otsene mõju platvormitöötajate töökorraldusele ja individuaalsetele töötingimustele, on oluline tagada, et teavitamise ja konsulteerimisega seotud õigusi ja kohustusi, eelkõige direktiivis 2002/14/EÜ sätestatud õigusi ja kohustusi saaksid kasutada otse platvormitöötajate esindajad ja viimaste puudumisel platvormitöötajad ise. Tuleb kehtestada täiendavad meetmed selle tagamiseks, et digitaalsed tööplatvormid teavitaksid platvormitöötajaid või nende esindajaid ja konsulteeriks nendega enne selliste otsuste tegemist asjakohasel tasandil, kaasates – algoritmiliste juhtimissüsteemide tehnilist keerukust silmas pidades – vajaduse korral platvormitöötajate või nende esindajate poolt kooskõlastatud viisil valitud eksperte. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei mõjuta direktiivis 2002/14/EÜ sisalduvaid teavitamis- ja nõustamismeetmeid.

²⁰ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

- (40) Olulise osa platvormitööd tegevatest isikutest moodustavad isikud, kellel ei ole töösuhet. Digitaalsete tööplatvormide kasutatavate automaatsete seire- või otsustussüsteemide mõju nende isikute isikuandmete kaitsmisele ja sissetuleku teenimise võimalustele on sama, mis platvormitöötajate puhul. Seepärast tuleks käesoleva direktiivi artiklites 6, 7 ja 8 sätestatud õigusi, millega tagatakse füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel algoritmilise juhtimise kontekstis, nimelt automaatsete seire- või otsustussüsteemide läbipaistvuse, isikuandmete töötlemise või kogumise piirangute, inimkontrolli ja oluliste otsuste läbivaatamisega seotud õigusi kohaldada ka selliste platvormitööd tegevate isikute suhtes, kellel puudub töösuhe. Nende suhtes ei tuleks kohaldada töötervishoiu ja -ohutusega seotud õigusi ning platvormitöötajate või nende esindajate informeerimise ja ärakuulamisega seotud õigusi, mis vastavalt liidu õigusele on eriomased töötajatele. Määruses (EL) 2019/1150 on sätestatud õiglust ja läbipaistvust käsitlevad kaitsemeetmed platvormitööd tegevate füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks, juhul kui neid käsitatakse ärikasutajadena kõnealuse määruse tähenduses. Oluliste otsuste inimese poolt läbivaatamise puhul peaksid ärikasutajate suhtes kehtima määruse (EL) 2019/1150 erisätted.
- (41) Tagamaks, et digitaalsed tööplatvormid täidavad tööalaseid õigusnorme, eelkõige juhul, kui nad on asutatud muus riigis kui see, kus platvormitöötaja tööd teeb, peaksid digitaalsed tööplatvormid deklareerima platvormitöötajate tehtava töö pädevatele asutustele selles liikmesriigis, kus tööd tehakse. See kohustus ei tohiks asendada muude liidu õigusaktidega kehtestatud deklareerimis- või teatamiskohustusi.

- (42) Teave digitaalsete tööplatvormide kaudu platvormitööd tegevate isikute arvu, nende lepingulise või tööalase staatuse ning nende lepinguliste suhetega seotud üldtingimuste kohta on äärmiselt oluline selleks, et toetada asjaomaseid asutusi platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õigel kindlaksmääramisel ja juriidiliste kohustuste täitmise tagamisel, ning platvormitöötajate esindajaid nende esindusfunktsioonide täitmisel, ning seetõttu tuleks asjaomane teave teha neile kättesaadavaks. Eespool nimetatud asutustel ja esindajatel peaks lisaks olema õigus nõuda digitaalsetelt tööplatvormidelt esitatud teabe kohta täiendavaid selgitusi ja üksikasju.
- (43) Välja on töötatud ulatuslik liidu sotsiaalse õigustiku sätete täitmise tagamise süsteem, mille elemente tuleks käesoleva direktiivi puhul kohaldada, et tagada platvormitööd tegevatele isikutele juurdepääs tõhusale ja erapooletule vaidluste lahendamisele ning õigus õiguskaitsele, sealhulgas tekitatud kahju hüvitamisele. Täpsemalt, arvestades kui oluline on õigus tõhusale õiguskaitsele, peaksid platvormitööd tegevad isikud saama sellist kaitset ka pärast seda, kui töösuhe või muu lepinguline suhe, mille ajal on väidetavalt rikutud käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi, on lõppenud.
- (44) Platvormitööd tegevate isikute esindajatel peaks olema võimalik, kooskõlas riigisisese õiguse ja tavaga, esindada üht või mitut platvormitööd tegevast isikut mis tahes kohtu- või haldusmenetluses, et tagada käesolevast direktiivist tulenevate õiguste või kohustuste täitmine. Mitme platvormitööd tegeva isiku nimel tegutsemine või nende toetamine on üks viis, kuidas lihtsustada menetlusi, mida menetluslike ja rahaliste takistuste või survestamise hirmu tõttu muidu ei oleks algatatud.

- (45) Platvormitööle on iseloomulik see, et puudub ühine töökoht, kus töötajad saaksid üksteist tundma õppida ning omavahel ja oma esindajatega suhelda, muu hulgas selleks, et digitaalse tööplatvormi ees oma huvisid kaitsta. Seepärast on digitaalsete tööplatvormide töökorraldust arvestades vaja luua digitaalsed suhtluskanalid, mille kaudu platvormitööd tegevad isikud saavad üksteisega suhelda ja olla platvormitöötajate esindajatele kättesaadavad. Digitaalsed tööplatvormid peaksid looma sellised suhtluskanalid oma digitaristu raames või muude sama tõhusate vahendite abil, austades isikuandmete kaitset ja vältides juurdepääsu suhtlusele või selle kontrollimist.
- (46) Platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse õiget kindlaksmääramist käsitlevate haldus- ja kohtumenetluste puhul võib töö korraldamisega seotud teave, mis võimaldab kindlaks määrata tööalase staatuse ja eelkõige selle, kas digitaalne tööplatvorm kontrollib teatavaid tööülesannete täitmise elemente, olla digitaalse tööplatvormi valduses ning platvormitööd tegevatel isikutel ja pädevatel asutustel võib olla raske sellele juurde pääseda. Seepärast peaks liikmesriikide kohtutel või pädevatel asutustel olema võimalik nõuda, et digitaalne tööplatvorm avalikustaks kõik enda käsutuses olevad asjakohased tõendid, sealhulgas konfidentsiaalse teabe, tingimusel et on olemas tõhusad meetmed sellise teabe kaitseks.
- (47) Võttes arvesse, et käesoleva direktiivi artiklitega 5a, 6, 7 ning 8 nähakse platvormitöö suhtes ette täiendavad normid lisaks määruses 2016/679 sätestatule, et tagada platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kaitse, peaksid määruse (EL) 2016/679 artiklis 51 osutatud riiklikud järelevalveasutused olema pädevad kontrollima kõnealuste kaitsemeetmete kohaldamist. Määruse (EL) 2016/679 menetlusraamistikku tuleks kohaldada käesoleva direktiivi täiendavate normide jõustamise suhtes, eelkõige järelevalve-, koostöö- ja järjepidevuse mehhanismide, õiguskaitsevahendite, vastutuse ja karistuste suhtes, mis muu hulgas hõlmab pädevust määrata haldustrahve kõnealuse määruse artikli 83 lõikes 5 osutatud summa ulatuses.

- (48) Platvormitöö kontekstis kasutatavad automaatsed seire- või otsustussüsteemid hõlmavad platvormitööd tegevate isikute isikuandmete töötlemist ning mõjutavad nende seas olevate platvormitöötajate töötingimusi ja õigusi, mis tõstatab küsimusi andmekaitseõiguse ja sellega seotud õigusvaldkondade kohta, nagu tööõigus. Sellega seoses peaksid andmekaitse järelevalveasutused ja muud pädevad asutused tegema käesoleva direktiivi täitmise tagamisel koostööd, sealhulgas vahetama omavahel asjakohast teavet, ilma et see mõjutaks andmekaitse järelevalveasutuste sõltumatust.
- (48a) Selleks et käesoleva direktiiviga tagatud kaitse oleks tõhus, on oluline kaitsta platvormitööd tegevaid isikuid, kes kasutavad neile direktiiviga antud õigusi, vallandamise ja samaväärsete meetmete eest.
- (49) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt parandada platvormitöö tingimusi, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid ühiste miinimumnõuete kehtestamise vajaduse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (50) Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnõuded ning jäetakse seega liikmesriikidele õigus kehtestada ja säilitada platvormitööd tegevate isikute jaoks soodsamad õigusnormid. Kehtiva õigusraamistiku kohased õigused peaksid jääma kehtima, kui käesoleva direktiiviga ei kehtestata soodsamaid õigusnorme. Käesoleva direktiivi rakendamisega ei või vähendada kehtivas liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud sellekohaseid õigusi ja see ei või ka anda piisavat alust alandada käesoleva direktiiviga hõlmatud valdkonnas võimaldatava kaitse üldist taset.
- (50a) Austada tuleb sotsiaalpartnerite autonoomiat. Seetõttu peaks sotsiaalpartneritel olema võimalik võtta arvesse, et platvormitöötajate töötingimustega seotud konkreetsetes olukordades on käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks asjakohasemad muud sätted kui teatavad käesoleva direktiivi artiklites 8a, 9, 11 ja 12 sätestatud standardid. Seepärast peaks liikmesriikidel olema võimalik lubada sotsiaalpartneritel säilitada selliseid kollektiivlepinguid, mis erinevad kõnealustes artiklites sisalduvatest teatavatest sätetest, nende lepingute üle läbirääkimisi pidada, neid sõlmida ja jõustada, järgides samas platvormitöötajate üldise kaitse põhimõtet.
- (51) Käesoleva direktiivi rakendamisel peaksid liikmesriigid hoiduma haldus-, finants- ja õiguspiirangute kehtestamisest viisil, mis pidurdab mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate asutamist ja arengut. Liikmesriigid peaksid hindama oma ülevõtmismeetmete mõju idufirmadele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, veendumaks, et asjaomaste meetmete mõju ei ole ebaproportsionaalne, ning pöörama erilist tähelepanu mikroettevõtjatele ja halduskoormusele. Liikmesriigid peaksid avaldama ka selliste hindamiste tulemused.

- (52) Liikmesriigid võivad teha sotsiaalpartneritele ülesandeks rakendada käesolevat direktiivi, kui sotsiaalpartnerid seda ühiselt taotlevad ja kui liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et käesoleva direktiiviga eesmärgiks seatud tulemuste saavutamine suudetakse tagada igal ajal. Samuti peaksid nad kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavaga võtma piisavad meetmeid, et tagada sotsiaalpartnerite tõhus kaasatus ning edendada ja parandada sotsiaaldialoogi käesoleva direktiivi sätete rakendamisel.
- (53) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide²¹ kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (54) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725²² artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse 2. veebruaril 2022,²³

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

²¹ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

²³ ST 5966/22.

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiivi eesmärk on parandada platvormitöötajate töötingimusi ja platvormitööd tegevate isikute kaitset seoses nende isikuandmete töötlemisega, kasutades selleks automaatseid seire- või otsustussüsteeme.
- 1a. Nende eesmärkide poole püüeldakse järgmiselt:
 - kehtestatakse sellised meetmed, mis hõlbustavad platvormitööd tegevate isikute tööalase staatuse nõuetekohast kindlaksmääramist;
 - suurendatakse platvormitööd tegevate isikute jaoks läbipaistvuse, õigluse ja vastutuse suurendamine automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisel ning
 - suurendatakse platvormitöö läbipaistvust, sealhulgas piiriülestes olukordades.
2. [...]
3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liidus platvormitööd tegevate isikute, liidus tehtavat platvormitööd korraldavate digitaalsete tööplatvormide suhtes, olenemata platvormi asukohast ja olenemata muudel juhtudel kohaldatavast õigusest.

4. Platvormitööd tegevate isikute esindajate suhtes, kes ei esinda platvormitöötajaid, kohaldatakse käesolevat direktiivi üksnes sel määral, mil platvormitööd tegevate isikute esindatus on ette nähtud siseriikliku õiguse ja tavadega.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:
- 1) „digitaalne tööplatvorm“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab teenust, mis vastab kõigile järgmistele nõuetele:
 - a) seda pakutakse vähemalt osaliselt kaugteenusena elektrooniliste vahendite, näiteks veebisaidi või mobiilirakenduse kaudu;
 - b) seda pakutakse teenusesaaja taotlusel;
 - c) see hõlmab vajaliku ja olulise komponendina üksikisikute poolt tasu eest tehtava töö korraldamist, olenemata sellest, kas seda tööd tehakse internetis või konkreetses asukohas;
 - d) see hõlmab automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamist;
 - 2) „platvormitöö“ – töö, mida korraldatakse digitaalse tööplatvormi kaudu ja mida teeb liidus üksikisik digitaalse tööplatvormi ja üksikisiku või vahendaja vahelise lepingulise suhte alusel, olenemata sellest, kas on olemas lepinguline suhe üksikisiku või vahendaja ja teenusesaaja vahel;

- 3) „platvormitööd tegev isik“ – üksikisik, kes teeb platvormitööd, olenemata sellest, milline on lepinguline suhe või millisena on asjaomased pooled selle kindlaks määranud;
- 4) „platvormitöötaja“ – platvormitööd tegev üksikisik, kellel on tööleping või kelle puhul leitakse, et tal on töösuhe liikmesriigis kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat;
- 4a) „vahendaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes loob lepingulise suhte, sealhulgas alltöövõtu teel, platvormitööd tegeva isikuga või digitaalse tööplatvormiga, et teha platvormitöö selle digitaalse tööplatvormi kaudu kättesaadavaks;
- 5) [...]
- 6) [...]
- 6a) „automaatsed seiresüsteemid“ – süsteemid, mida kasutatakse platvormitööd tegevate isikute isikuandmete kogumiseks, nende töötulemuste jälgimiseks või hindamiseks elektrooniliste vahendite abil;
- 6b) „automaatsed otsustussüsteemid“ – süsteemid, mida kasutatakse selliste otsuste tegemiseks või toetamiseks, mis mõjutavad märkimisväärselt platvormitööd tegevaid isikuid, eelkõige neile tööülesannete pakkumist või määramist, nende töötasu, ohutust ja tervist, tööaega, juurdepääsu koolitusele ja lepingulist staatust, sealhulgas nende konto piiramist, peatamist või sulgemist.

2. Lõike 1 punktis 1 sätestatud digitaalsete tööplatvormide määratlus ei hõlma selliste teenuste osutajaid, mille peamine eesmärk on vara kasutamine või jagamine või kaupade või teenuste edasimüümine.

Artikkel 2a

Vahendajad

Liikmesriigid tagavad, et vahendajate kasutamine ei vähenda käesoleva direktiiviga platvormitööd tegevatele isikutele pakutavat kaitset.

II PEATÜKK

TÖÖALANE STAATUS

Artikkel 3

Töölase staatuse õige kindlaksmääramine

1. Liikmesriigid kehtestavad menetlused platvormitööd tegevate isikute töölase staatuse õige kindlaksmääramise kontrollimiseks ja tagamiseks, eesmärgiga teha kindlaks, kas on olemas töösuhe liikmesriikides kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, ning tagavad, et platvormitöötajatel on töötajate suhtes kohaldatavatest asjakohastest liidu õigusaktidest, liikmesriigi õigusaktidest, kollektiivlepingutest ja tavadest tulenevad õigused.
2. Töösuhte olemasolu kindlakstegemisel juhindutakse peamiselt tegeliku töö tegemisega seotud asjaoludest, võttes arvesse automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamist platvormitöö korraldamisel, olenemata sellest, kuidas see suhe on liigitatud lepingupõhises kokkuleppes, milles asjaomased pooled võivad olla kokku leppinud. Kui töösuhte olemasolu on asjaolude põhjal kindlaks tehtud, määratakse vastavalt siseriiklikule õigussüsteemile selgelt kindlaks tööandja kohustusi kandev pool.

Artikkel 4

Õiguslik eeldus

1. Digitaalse tööplatvormi ja selle platvormi kaudu platvormitööd tegeva isiku vahelist suhet käsitatakse õiguslikult töösuhтена, kui järgmistest kriteeriumidest on vähemalt kolm täidetud:
 - a) digitaalne tööplatvorm määrab kindlaks tasu ülempiiri;
 - b) digitaalne tööplatvorm nõuab, et platvormitööd tegev isik järgiks konkreetseid siduvaid eeskirju seoses välimusega, käitumisega teenusesaaja suhtes või töö tegemisega;
 - c) digitaalne tööplatvorm teostab järelevalvet töö tegemise üle, sealhulgas elektrooniliste vahendite abil;
 - d) digitaalne tööplatvorm piirab, sealhulgas sanktsioonide abil, isiku vabadust oma tööd korraldada, piirates tema õigust valida tööaega või töölt puudumise aega;
 - da) digitaalne tööplatvorm piirab, sealhulgas sanktsioonide abil, isiku vabadust oma tööd korraldada, piirates tema õigust võtta vastu tööülesandeid või neist keelduda;
 - db) digitaalne tööplatvorm piirab, sealhulgas sanktsioonide abil, isiku vabadust oma tööd korraldada, piirates tema õigust kasutada alltöövõtjaid või asendajaid;
 - e) digitaalne tööplatvorm piirab võimalust luua kliendibaas või teha tööd kolmandatele isikutele.

- 2a. Kui digitaalne tööplatvorm vastab mõnele lõikes 1 osutatud kriteeriumile üksnes seetõttu, et ta täidab liidu õigusest, liikmesriigi õigusest või kollektiivlepingutest tulenevat juriidilist kohustust, ei loeta seda kriteeriumi käesoleva artikli kohaldamisel täidetuks.
3. [...]
4. [...]

Artikkel 4a

Eelduse kohaldamine ja ümberlükkamine

1. Õiguslikku eeldust kohaldatakse kõigis asjaomastes haldus- või kohtumenetlustes, kui kaalul on platvormitööd tegeva isiku tööalase staatuse õige kindlaksmääramine.
- Õiguslikku eeldust ei kohaldata maksu-, kriminaal- ja sotsiaalkindlustusmenetluste suhtes. Liikmesriigid võivad siiski sellises menetluses kohaldada õiguslikku eeldust liikmesriigi õiguse alusel.
2. Kui pädevad riiklikud haldusasutused kontrollivad omal algatusel vastavust asjakohastele õigusaktidele või tagavad nende täitmise, on neil kaalutusõigus seda eeldust mitte kohaldada, kui on ilmne, et see lükatakse lõike 3 kohaselt edukalt ümber.

3. Liikmesriigid tagavad menetlustes, kus kohaldatakse eeldust, igale poolele võimaluse õiguslik eeldus ümber lükata.

Sellel eesmärgil:

- a) kui digitaalne tööplatvorm väidab, et asjaomane lepinguline suhe ei ole töösuhte asjaomases liikmesriigis kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, lasub tõendamiskohustus sellel digitaalsel tööplatvormil;
 - b) kui platvormitööd tegev isik väidab, et asjaomane lepinguline suhe ei ole töösuhte asjaomases liikmesriigis kehtivate õigusaktide, kollektiivlepingute või tavade tähenduses, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, on digitaalne tööplatvorm kohustatud nõuetekohasele menetlemisele kaasa aitama, eelkõige esitades kogu oma valduses oleva asjakohase teabe.
4. Lepinguliste suhete puhul, mis on sõlmitud enne artikli 21 lõikes 1 sätestatud kuupäeva ja mis on sel kuupäeval veel kehtivad, kohaldatakse artiklis 4 osutatud õiguslikku eeldust üksnes ajavahemiku suhtes, mis algab kõnealusest kuupäevast.
 5. Kui digitaalne tööplatvorm vaidlustab haldus- või kohtuotsuse, millega määratakse eelduse kohaldamise alusel kindlaks platvormitööd tegeva isiku tööalane staatus, võivad liikmesriigid ette näha, et sellisel menetlusel ei ole kõnealusele otsusele peatavat mõju.

Artikkel 4b

Toetusmeetmete raamistik

Liikmesriigid loovad toetusmeetmete raamistiku, et tagada artiklis 4 osutatud õigusliku eelduse tõhus rakendamine. Eelkõige teevad liikmesriigid järgmist:

- a) tagavad, et teave õigusliku eelduse kohaldamise kohta tehakse üldsusele kättesaadavaks selgel, arusaadaval ja kergesti leitaval viisil;
- b) koostavad suunised digitaalsetele tööplatvormidele, platvormitööd tegevatele isikutele ja sotsiaalpartneritele õigusliku eelduse, sealhulgas selle ümberlükkamise mõistmiseks ja rakendamiseks;
- c) koostavad kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga suunised pädevate riiklike asutuste jaoks, et tegeleda ennetavalt nõudeid mittetäitvate digitaalsete tööplatvormidega ja nad vastutusele võtta;
- d) näevad kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga ette riiklike ametiasutuste teostatavad tõhusad kontrollid ja inspekteerimised, tagades samal ajal, et sellised kontrollid ja inspekteerimised on proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.

Artikkel 5

[...]

III PEATÜKK

JUHTIMINE AUTOMAATSETE SEIRE- VÕI OTSUSTUSSÜSTEEMIDE ABIL

Artikkel 5a

Piirangud isikuandmete töötlemisel automaatsete seire- või otsustussüsteemide abil

1. Digitaalsed tööplatvormid ei tee automaatsete seire- või otsustussüsteemide abil järgmist:
 - a) ei töötle platvormitööd tegeva isiku emotsionaalset või psühholoogilist seisundit käsitlevaid isikuandmeid;
 - b) ei töötle eravestlustega seotud isikuandmeid; sealhulgas vestlusi platvormitöötajate esindajatega;
 - c) ei kogu isikuandmeid ajal, mil platvormitööd tegev isik ei paku ega tee platvormitööd.

Artikkel 6

Automaatsete seire- või otsustussüsteemide läbipaistvus

1. Liikmesriigid nõuavad, et digitaalsed tööplatvormid teavitaksid platvormitööd tegevaid isikuid automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutamisest.

See teave hõlmab järgmist:

- a) automaatsete seiresüsteemide puhul:
 - i) asjaolu, et selliseid süsteeme kasutatakse või et need võetakse kasutusele;
 - ii) selliste süsteemide poolt jälgitavate või hinnatavate tegevuste kategooriad või nende tegevuste kategooriad, mille kohta kogutakse teavet, sealhulgas teenusesaajate hinnangud;
- b) automaatsete otsustussüsteemide puhul:
 - i) asjaolu, et selliseid süsteeme kasutatakse või et need võetakse kasutusele;
 - ii) selliste süsteemidega tehtavate või toetatavate otsuste kategooriad;
 - iii) peamised parameetrid, mida sellistes süsteemides arvesse võetakse, ja nende peamiste parameetrite suhteline tähtsus automaatsete otsuste tegemisel, sealhulgas viis, kuidas platvormitööd tegeva isiku isikuandmed või käitumine otsuseid mõjutavad;
 - iv) kui tehakse otsus peatada või sulgeda platvormitööd tegeva isiku konto või kehtestada sellele piirangud või keelduda isiku tehtud töö eest tasu maksmisest, samuti otsuste puhul kõnealuste isikute lepingulise staatuse kohta või mis tahes muu sarnase mõjuga otsuse puhul – sellise otsuse põhjused.

3. Digitaalsed tööplatvormid esitavad lõikes 1 osutatud teabe kirjaliku dokumendina, mis võib olla elektrooniline. Nad esitavad selle teabe hiljemalt esimesel tööpäeval ning oluliste muudatuste korral ja igal ajal platvormitööd tegeva isiku taotlusel. Teave esitatakse kokkuvõtlikul, läbipaistval, arusaadaval ja kergesti kättesaadaval kujul, kasutades selget ja lihtsat keelt.
4. Digitaalsed tööplatvormid teevad lõikes 1 osutatud teabe kättesaadavaks ka platvormitöötajate esindajatele. Samuti teevad nad selle teabe taotluse korral kättesaadavaks pädevatele riiklikele asutustele.
5. [...]

Artikkel 7

Automaatsete süsteemide inimkontroll

1. Liikmesriigid tagavad, et digitaalsed tööplatvormid kontrollivad ja korrapäraselt hindavad automaatsete seire- või otsustussüsteemide tehtavate või toetatavate üksikotsuste mõju platvormitööd tegevatele isikutele.
2. [...]
3. Liikmesriigid nõuavad, et digitaalsed tööplatvormid tagaksid piisavad inimressursid, et kontrollida ja hinnata automaatsete seire- või otsustussüsteemide tehtavate või toetatavate üksikotsuste mõju. Isikutel, kellele digitaalne tööplatvorm on teinud ülesandeks seda kontrolli ja hindamist teha, peab olema selle ülesande täitmiseks vajalik pädevus, väljaõpe ja volitus, sealhulgas automaatsete otsuste tühistamiseks. Neid kaitstakse ülesannete täitmisel vallandamise või sellega samaväärse meetme eest, distsiplinaarmedetmete või muu ebasoodsa kohtlemise eest.
4. Teave lõike 1 kohase hindamise kohta tehakse kättesaadavaks platvormitööd tegevatele isikutele ja platvormitöötajate esindajatele. Samuti teevad nad selle teabe taotluse korral kättesaadavaks pädevatele riiklikele asutustele.

Oluliste otsuste läbivaatamine inimese poolt

1. Liikmesriigid tagavad, et platvormitööd tegevatel isikutel on õigus saada põhjendamatu viivitusega digitaalselt tööplatvormilt selgitusi iga automaatse otsustussüsteemi tehtud või toetatud otsuse kohta, mis neid oluliselt mõjutab. Liikmesriigid tagavad, et digitaalsed tööplatvormid võimaldavad platvormitööd tegevatel isikutel võtta ühendust digitaalse tööplatvormi määratud kontaktisikuga, et arutada ja selgitada otsuse tegemiseni viinud fakte, asjaolusid ja põhjuseid. Digitaalsed tööplatvormid tagavad, et sellistel kontaktisikutel on nimetatud ülesande täitmiseks vajalik pädevus, väljaõpe ja volitus.

Digitaalsed tööplatvormid esitavad platvormitööd tegevale isikule põhjendamatu viivitusega kirjaliku põhjenduse automaatse otsustussüsteemi tehtud või toetatud otsuste kohta, mis on seotud kõnealuse isiku konto piiramise, peatamise või sulgemisega, otsuste kohta keelduda tehtud töö eest tasu maksmisest, otsuste kohta seoses platvormitööd tegeva isiku lepingulise staatusega või mis tahes otsuse kohta, millel on sarnane mõju.

2. Kui platvormitööd tegev isik ei ole saadud selgituse või kirjaliku põhjendusega rahul või leiab, et lõikes 1 osutatud otsus rikub tema õigusi, on tal õigus taotleda digitaalselt tööplatvormilt selle otsuse läbivaatamist. Digitaalne tööplatvorm vastab sellisele taotlusele, andes platvormitööd tegevale isikule põhjendatud vastuse kirjaliku dokumendina, mis võib olla elektrooniline, põhjendamatu viivituse ja igal juhul kahe nädala jooksul alates taotluse saamisest.
3. Kui lõikes 1 osutatud otsusega rikutakse platvormitööd tegeva isiku õigusi, parandab digitaalne tööplatvorm selle otsuse viivitamata ja igal juhul kahe nädala jooksul või, kui selline parandamine ei ole võimalik, pakub talle tekitatud kahju eest hüvitist. Digitaalne tööplatvorm võtab vajalikud meetmed, sealhulgas muudab vajaduse korral automatiseeritud otsustusprotsessi, et selliseid otsuseid tulevikus vältida.
4. Käesolev artikkel ei piira siseriiklikus õiguses ja tavades ning kollektiivlepingutes sätestatud distsiplinaar- ja vallandamismenetluste kohaldamist.
5. Käesolevat artiklit ei kohaldata platvormitööd tegevate isikute suhtes, kes on ka „ärikasutajad“ määruse (EL) 2019/1150 tähenduses.

Artikkel 8a

Ohutus ja tervis

1. Ilma et see mõjutaks nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ ning sellega seotud tööohutust ja tervishoidu käsitlevate direktiivide kohaldamist platvormitöötajate suhtes, teevad digitaalsed tööplatvormid järgmist:
 - a) hindavad automaatsetest seire- või otsustussüsteemidest tulenevaid riske nende isikute ohutusele ja tervisele, eelkõige võimalikke tööõnnetustega seotud, psühhosotsiaalseid ja ergonoomilisi riske;
 - b) hindavad, kas kõnealuste süsteemide kaitsemeetmed on kindlaks tehtud riskide puhul asjakohased, pidades silmas töökeskkonna eripära;
 - c) võtavad kasutusele asjakohased ennetus- ja kaitsemeetmed.
2. Digitaalsed tööplatvormid ei kasuta automaatseid seire- või otsustussüsteeme ühelgi viisil, mis avaldab platvormitöötajatele põhjendamatut survet või seab muul viisil ohtu platvormitöötajate füüsilise ja vaimse tervise.

Artikkel 9

Teavitamine ja nõustamine

1. Ilma et see mõjutaks direktiivist 2002/14/EÜ tulenevaid õigusi ja kohustusi, tagavad liikmesriigid, et digitaalsed tööplatvormid teavitavad ja nõustavad platvormitöötajate esindajaid või nende puudumisel asjaomaseid platvormitöötajaid seoses otsustega, mis tõenäoliselt toovad kaasa automaatsete seire- või otsustussüsteemide kasutuselevõtmise või olulised muudatused nende kasutamises, kooskõlas käesoleva artikliga.
2. [...]
3. Platvormitöötajate esindajaid või asjaomaseid platvormitöötajaid võib abistada nende valitud ekspert, kui see on vajalik teavitamise ja nõustamise objektiks oleva küsimuse uurimiseks ning arvamuse koostamiseks. Kui digitaalsel tööplatvormil on asjaomases liikmesriigis rohkem kui 500 töötajat, kannab eksperdiga seotud kulud digitaalne tööplatvorm, tingimusel et need kulud on proportsionaalsed. Liikmesriigid võivad määrata kindlaks eksperditaotluste esitamise sageduse ja digitaalse tööplatvormi kantavate kulude ülempiiri, tagades samal ajal abi tulemuslikkuse.

Artikkel 10

[...]

IV PEATÜKK

PLATVORMITÖÖ LÄBIPAISTVUS

Artikkel 11

Platvormitöö deklareerimine

Liikmesriigid nõuavad, et tööandjatest digitaalsed tööplatvormid deklareeriks platvormitöötajate tehtud töö selle liikmesriigi pädevatele töö- ja sotsiaalkaitseasutustele, kus tööd tehakse, vastavalt asjaomaste liikmesriikide õiguses sätestatud eeskirjadele ja menetlustele. See ei mõjuta liidu õigusest tulenevaid konkreetseid kohustusi, mille kohaselt deklareeritakse töö liikmesriigi asjaomastele asutustele piiriülestes olukordades.

Artikkel 12

Juurdepääs platvormitööd käsitlevale asjakohasele teabele

1. Liikmesriigid tagavad, et digitaalsed tööplatvormid teevad pädevatele riiklikele asutustele ja platvormitöötajate esindajatele kättesaadavaks järgmise teabe:
 - a) asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu regulaarselt platvormitööd tegevate isikute arv ja nende lepinguline või tööalane staatus;
 - b) nende lepinguliste suhete suhtes kohaldatavad üldtingimused, mille on kindlaks määranud digitaalne tööplatvorm ja mida kohaldatakse paljude lepinguliste suhete suhtes;
 - c) vahendajad, kellega digitaalsel tööplatvormil on lepinguline suhe.

2. Teave esitatakse iga liikmesriigi kohta, kus isikud asjaomase digitaalse tööplatvormi kaudu platvormitööd teevad. Teavet ajakohastatakse vähemalt iga kuue kuu järel ning lõike 1 punktiga b seoses iga kord, kui tingimusi oluliselt muudetakse.
3. Lõikes 1 nimetatud pädevatel asutustel ja platvormitöötajate esindajatel on õigus nõuda digitaalsetelt tööplatvormidelt esitatud mis tahes teabe kohta täiendavaid selgitusi ja üksikasju. Digitaalsed tööplatvormid vastavad sellisele taotlusele mõistliku aja jooksul, andes põhjendatud vastuse.
4. Mikro-, väikesest või keskmise suurusega ettevõtjast digitaalsete tööplatvormide puhul võivad liikmesriigid ette näha, et lõikes 2 osutatud teabe ajakohastamise sagedust vähendatakse ühele korrale aastas.

V PEATÜKK

ÕIGUSKAITSEVAHENDID JA NÕUETE TÄITMISE TAGAMINE

Artikkel 13

Õigus õiguskaitsele

Ilma et see mõjutaks määruse (EL) 2016/679 artiklite 79 ja 82 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et platvormitööd tegevatel isikutel, sealhulgas neil, kelle töösuhe või muu lepinguline suhe on lõppenud, on käesolevast direktiivist tulenevate õiguste rikkumise korral juurdepääs tõhusale ja erapooletule vaidluste lahendamisele ning õigus õiguskaitsele, sealhulgas tekkinud kahju hüvitamisele.

Artikkel 14

Menetlused platvormitööd tegevate isikute nimel või toetuseks

1. Ilma et see mõjutaks määruse (EL) 2016/679 artikli 80 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et platvormitööd tegevate isikute esindajad või juriidilised isikud, kellel on kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga õigustatud huvi kaitsta platvormitööd tegevate isikute õigusi, võivad osaleda mis tahes kohtu- või haldusmenetluses, et tagada käesolevast direktiivist tulenevate õiguste või kohustuste täitmine. Nad võivad juhul, kui rikutakse käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi või kohustusi, tegutseda platvormitööd tegeva isiku või isikute nimel või toetuseks kooskõlas riigi õiguse ja tavaga.
2. [...]

- 2a. Kui see on vajalik platvormitööd tegevate isikute õiguste kaitsmiseks seoses nende isikuandmete kaitsega, teevad digitaalsed tööplatvormid artikli 6 lõikes 4 ja artikli 7 lõikes 4 osutatud teabe kättesaadavaks platvormitööd tegevate isikute esindajatele, kes ei ole platvormitöötajate esindajad.

Artikkel 15

Suhtluskanalid platvormitööd tegevatele isikutele

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et digitaalsed tööplatvormid loovad võimaluse platvormitööd tegevatel isikutel üksteisega ühendust võtta ja omavahel suhelda ning võtta ühendust platvormitööd tegevate isikute esindajatega ja nendega suhelda digitaalsete tööplatvormide digitaristu või muude sarnaste tõhusate vahendite kaudu, täites samal ajal määrusest (EL) 2016/679 ja direktiivist 2002/58/EÜ tulenevaid kohustusi. Liikmesriigid nõuavad, et digitaalsed tööplatvormid hoiduksid sellisele suhtlusele ja teabevahetusele juurdepääsust või selle jälgimisest.

Artikkel 16

Juurdepääs tõenditele

1. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 4a osutatud menetlustes on riiklikel kohtutel või pädevatel asutustel võimalik nõuda digitaalselt tööplatvormilt kõigi tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite avaldamist.
2. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide kohtutel on õigus nõuda konfidentsiaalset teavet sisaldavate tõendite avaldamist, kui nad peavad seda menetluse jaoks oluliseks. Liikmesriigid tagavad, et sellise teabe avaldamise nõudmisel on liikmesriikide kohtutel kasutada tulemuslikud meetmed kõnealuse teabe kaitsmiseks.
3. [...]

Artikkel 17

Kaitse halva kohtlemise või negatiivsete tagajärgede eest

Liikmesriigid kehtestavad vajalikud meetmed, et kaitsta platvormitööd tegevaid isikuid, sealhulgas nende seast neid, kes on nende isikute esindajad, digitaalse tööplatvormi poolse halva kohtlemise eest või selliste negatiivsete tagajärgede eest, mis tulenevad digitaalsele tööplatvormile esitatud kaebusest või menetlusest, mis on algatatud eesmärgiga tagada käesoleva direktiiviga ettenähtud õiguste järgimine.

Artikkel 18

Kaitse vallandamise eest

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et keelata platvormitööd tegevate isikute vallandamine või sellega samaväärsed meetmed ja vallandamise või sellega samaväärsete meetmete ettevalmistamine põhjusel, et platvormitööd tegev isik on kasutanud käesoleva direktiiviga ettenähtud õigusi.
2. Kui platvormitööd tegevad isikud leiavad, et nad vallandati või nende suhtes kohaldati samaväärse mõjuga meetmeid põhjusel, et nad on kasutanud käesoleva direktiiviga ettenähtud õigusi, võivad nad nõuda digitaalselt tööplatvormilt vallandamise või sellega samaväärsete meetmete kohta nõuetekohast põhjendust. Digitaalne tööplatvorm esitab need põhjendused kirjalikult ja põhjendamatu viivitusega.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et kui lõikes 2 osutatud platvormitööd tegevad isikud esitavad kohtule või muule pädevale asutusele või organile asjaolud, mis annavad alust eeldada, et toimus selline vallandamine või et kasutati sellega samaväärseid meetmeid, on digitaalse tööplatvormi ülesanne tõendada, et vallandamise või sellega samaväärsete meetmete kasutamise põhjus oli lõikes 1 osutatust erinev.
4. [...]
5. Liikmesriikidelt ei nõuta lõike 3 kohaldamist menetluste suhtes, mille korral juhtumi asjaolude uurimine on kohtu või muu pädeva asutuse või organi ülesanne.
6. Lõiget 3 ei kohaldata kriminaalmenetluste suhtes, kui liikmesriigid ei ole ette näinud teisiti.

Artikkel 19

Järelevalve ja karistused

1. Järelevalveasutus või asutused, kes vastutavad määruse (EL) 2016/679 kohaldamise järelevalve eest, vastutavad ka käesoleva direktiivi artiklite 5a–8 kohaldamise järelevalve ja täitmise tagamise eest kooskõlas määruse (EL) 2016/679 VI, VII ja VIII peatüki asjakohaste sätetega. Käesoleva direktiivi artiklite 5a–8 rikkumise korral kohaldatakse kõnealuse määruse artikli 83 lõikes 5 osutatud haldustrahvide ülemmäära.

2. Lõikes 1 osutatud asutused ning muud pädevad riiklikud asutused teevad käesoleva direktiivi jõustamisel vajaduse korral koostööd oma vastavate pädevuste piires, eelkõige juhul, kui tekib küsimusi automaatsete seire- või otsustussüsteemide mõju kohta platvormitööd tegevate isikutele. Sel eesmärgil vahetavad kõnealused asutused kas taotluse korral või omal algatusel asjakohast teavet, sealhulgas inspekteerimise või uurimiste käigus saadud teavet.
3. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, kehtestavad liikmesriigid karistusnormid, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi sätete alusel vastu võetud siseriiklike sätete või käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate õiguste puhul juba kehtivate asjakohaste sätete rikkumise korral. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 20

Kaitse taseme säilitamine ja soodsamad sätted

1. Käesolev direktiiv ei ole piisav alus, et alandada liikmesriikides töötajatele juba ette nähtud üldist kaitsetaset.
2. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide õigust kohaldada või kehtestada õigus- või haldusnorme, mis on platvormitöötajate jaoks soodsamad, või soodustada või lubada platvormitöötajate jaoks soodsamate kollektiivlepingute kohaldamist kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega. Platvormitööd tegevate isikute suhtes, kes ei ole töösuhtes, kohaldatakse käesolevat lõiget niivõrd, kuivõrd sellised siseriiklikud normid on kooskõlas siseturu toimimise normidega.
3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ilma, et see piiraks muid õigusi, mis on platvormitööd tegevatele isikutele antud teiste liidu õigusaktidega.

Artikkel 20a

Liikmesriigid võivad õigusaktides või kollektiivlepingutes sätestada konkreetsemad normid, et tagada õiguste ja vabaduste kaitse platvormitööd tegevate isikute isikuandmete töötlemisel vastavalt käesoleva direktiivi artiklitele 6, 7 ja 8. Liikmesriigid võivad lubada sotsiaalpartneritel vastavalt liikmesriigi õigusele või tavale säilitada selliseid kollektiivlepinguid, millega kehtestatakse platvormitöötajate üldist kaitset austades platvormitööd käsitlev kord, mis erineb käesoleva direktiivi artiklites 8a, 9, 11 ja 12 osutatust, nende lepingute üle läbirääkimisi pidada, neid sõlmida ja jõustada.

Ülevõtmine ja rakendamine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [2 aastat pärast jõustumiskuupäeva]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.
3. Liikmesriigid võtavad kooskõlas oma siseriikliku õiguse ja tavaga asjakohaseid meetmeid, et tagada sotsiaalpartnerite tõhus kaasatus ning edendada ja parandada sotsiaaldialoogi käesoleva direktiivi rakendamiseks.
4. Liikmesriigid võivad teha sotsiaalpartneritele ülesandeks rakendada käesolevat direktiivi, kui sotsiaalpartnerid seda ühiselt taotlevad ja kui liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed selle tagamiseks, et igal ajal suudetakse tagada käesoleva direktiiviga eesmärgiks seatud tulemuste saavutamine.

Artikkel 22

Läbivaatamine komisjoni poolt

Komisjon vaatab käesoleva direktiivi rakendamise läbi hiljemalt [5 aastat pärast jõustumiskuupäeva], olles konsulteerinud liikmesriikidega, sotsiaalpartneritega liidu tasandil ja peamiste sidusrühmadega ning võttes arvesse mõju mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, ja kui see on asjakohane, esitab seadusandlikke muudatusettepanekuid.

Artikkel 23

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 24

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel

president

Nõukogu nimel

eesistuja
